

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK ŁĄCZNOŚCI

JAWNE

Egz. nr 1

X3

79774
4257

Uko

Ppłk dypl. inż. Józef MICHNIAK

KONSPEKT WYKŁADU

Temat: OPRACOWANIE i PROWADZENIE ĆWICZEŃ
TAKTYCZNO-SPECJALNYCH W ODDZIALE

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASO WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. _____

44364

179

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK ŁĄCZNOŚCI

JAWNE

Egz. nr 1

X3
7534 / 7977 / 4257
Wlo

WYDZIAŁ NAUKI I ARTYSTYKI
2003
Dział zbiorów Specjalnych

Ppłk dypl. inż. Józef MICHNIAK

KONSPEKT WYKŁADU

Temat: OPRACOWANIE i PROWADZENIE ĆWICZEŃ
TAKTYCZNO-SPECJALNYCH W ODDZIALE

WYDZIAŁ NAUKI I ARTYSTYKI
2003
Dział zbiorów Specjalnych

WARSZAWA

WARSZAWA

STYCZEŃ

1986

44364

KADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK ŁĄCZNOŚCI

Inkl. prot. 12657. *f*

JAWNE

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1998 roku
art. 86 ust. 2
(Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)
f

~~ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY
TAKTYKI WOJSK ŁĄCZNOŚCI~~

~~1-1 płk mgr inż. K. PATKOWSKI~~

~~██████████~~
Egz.nr 1.

Tylko dla
wykładowców KTWE

x 3.

ppłk dypl. inż. Józef MICHINIĄK
KONSPEKT

do przeprowadzenia wykładu z tematu nr 3 metodyki szkolenia
taktyczno-operacyjnego ze słuchaczami grupy wojsk łączności.

I kursu Wydziału Wojsk Lądowych na temat:

Temat: OPRACOWANIE I PROWADZENIE ĆWICZEŃ TAKTYCZNO-SPECJALNYCH
W ODDZIALE

WYKŁAD

WYBIEG
BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biblioteki Specjalnych

44364

WARSZAWA

MARZEC
STYCZEN

1986
1986 r.

Konspekt

do zajęcia nr 3 przedmiotu - "Metodyka szkolenia taktyczno-operacyjnego" ze słuchaczami I kursu ~~Wbłd~~ - grupa ~~Wojsk~~ Łączności.

TEMAT: OPRACOWANIE I PROWADZENIE ĆWICZEŃ TAKTYCZNO-SPECJALNYCH
W ODDZIALE

Cele szkoleniowe:

1. Zapoznać słuchaczy z zasadami opracowania i przygotowania ćwiczeń ~~taktycznych~~ *taktyczno-specjalnych* w wojskach łączności.
2. Zapoznać słuchaczy z rodzajami dokumentów opracowywanych do ćwiczeń ~~taktycznych~~ *taktyczno-specjalnych pododdziałów wojsk* łączności na szczeblu oddziału.

Forma: Wykład

Czas: 2 godziny lekcyjne /2x45'/

Zagadnienia szkoleniowe i podział czasu:

- Wprowadzenie do zajęcia ..... 5'

1. ~~miejsce ćwiczeń taktycznych w szkoleniu bojowym~~ *miejsce ćwiczeń taktyczno-specjalnych w szkoleniu bojowym*
~~rodzaje ćwiczeń taktycznych w wojskach łączności~~ *rodzaje ćwiczeń taktyczno-specjalnych w wojskach łączności* ..... 15'

2. ~~tematyka ćwiczeń taktycznych na szczeblu oddziału~~ *tematyka ćwiczeń taktyczno-specjalnych na szczeblu oddziału* ..... 10'

3. ~~struktura organizacyjna ćwiczeń taktycznych~~ *struktura organizacyjna ćwiczeń taktyczno-specjalnych*
~~na szczeblu oddziału~~ *na szczeblu oddziału* ..... 10'

4. ~~Opracowanie ćwiczeń taktycznych~~ *Opracowanie ćwiczeń taktyczno-specjalnych* w pododdziałach wojsk łączności ..... 10'

4.1. Obowiązki przełożonego w zakresie przygotowania i przeprowadzenia ćwiczenia.

4.2. Obowiązki autora ćwiczenia.

5. Zasadnicze dokumenty opracowywane do ćwiczeń taktyczno-specjalnych

z pododdziałami wojsk łączności ..... 35'

- Zakończenie ..... 5'

Skłonię w ramach przedduki nie do nadania nauki stanu robowy
dietykady, wykonywanie obowiązków i struktury bojowych zespołów, obrona / dwójny /
oraz niniejszego wykorzystania etatowego zespołu koczowniczego do nawigacji; wykonywanie
mierzalnej koczowniczej.

Przygotować przedduki do istniejących duktów w zakresie naprowadzania koczowniczego
w warunkach skrajnych współczesnego pola walki dnie i noc, podlega nietylko
zakłóceń radiowych oraz nętego przemierzania stanowisk dowodzenia, zwłaszcza
w czasie lądowej doświadczenia i nabyty kontynuacji marszu.

Literatura:

1. Instrukcja o organizowaniu i prowadzeniu ćwiczeń taktycznych.
MON Inspektorat Szkolenia - Szkol. 520/76, nr BN Pf 17799.
2. Metodyka ćwiczeń taktycznych /opracowanie, organizowanie i prowadzenie/. Podręcznik ASG WP wewn. 3558/80, nr BN Pf 1048.
3. Przygotowanie ćwiczeń taktycznych w wojskach łączności. Skrypt ASG WP wewn. 3864/84, nr BN Pf 1817. ~~Wypracowanie taktiki~~
4. *Program szkolenia pododdziałów wojsk łączności. MON SWK. Lpca. 892/86. Nr BN Pf 22236.*

~~PRZEKREŚLONE WYKŁADY~~

X X X

~~Przebieg walki od starcia grup.~~

~~Przebieg walki w ramach jednego zespołu.~~

~~Przebieg walki w ramach zespołu /wzrostu i liniowego/.~~

1. ~~Przebieg walki w ramach zespołu /wzrostu i liniowego/.~~

~~Przebieg walki w ramach zespołu /wzrostu i liniowego/.~~

Wskaz:

W działalności organizacyjno-szkoleniowej wojsk łączności wyróżnia się trzy podstawowe dziedziny: szkolenie podstawowe, ~~zgrajwa~~ *szkolenie* w warunkach pododdziałów /oddziałów/ węzłowych i liniowych, działalność instruktorsko-metodyczna.

Szkolenie podstawowe *trwa dwa miesiące* obejmuje: szkolenie zapoznawcze - bezpośrednio po wcielaniu; *3-4 dni* szkolenie wstępne - w pierwszym tygodniu szkolenia; szkolenie zasadnicze w pozostałych tygodniach *II okresu* szkolenia. *podstawowego*

~~Szkolenie w warunkach pododdziałów /oddziałów/ węzłowych i liniowych oraz~~
~~zgrupowanie poszczególnych elementów składowych w systemach łączności~~
~~realizowane jest w ćwiczeniach taktycznych *pododdziałów/oddziałów/* wojsk łączności,~~
~~wojsk łączności i sztabów ogólnowojskowych oraz ćwiczeniach z udziałem~~
~~różnych rodzajów wojsk.~~

Działalność instruktorsko-metodyczna nacelowana jest przede wszystkim na przygotowanie kadr /w szerokim tego słowa znaczeniu/ do prowadzenia i kierowania procesem szkolenia podstawowego i przygotowania dowódców /szefów/ do organizowania i prowadzenia przez nich *programowe i wypracowania taktyczne, ćwiczenia taktyczne i taktyczne-przebiegowe*

Skuteczne wykonanie zadań bojowych na wyznaczonym polu walki
musi poprzedzać wyżej wymienione w drugim stopniu należy do poziomu
przygotowania ~~specjalnego~~ operacyjno-taktycznego i specjalistycznego
każdy ^z stanów obronnych pododdziałów tych wojsk.

Należy poziom przygotowania do służenia i realizacji zadań
tężności na polu walki zapewnić na najwyższym poziomie poprzez
całkowicie przygotowane i skutecznie realizowane szkolenie
bojowe (podaje dwa modele obejmujące pododdziały wojsk terytorialnych
- patrz "Program szkolenia pododdziałów wojsk terytorialnych. Lge. 892/86").

W dwóch modelach bojowe wiodącą rolę odgrywa przedmiot "szkolenie
taktyczno-specjalne". Podstawowymi formami szkolenia taktyczno-specjal-
nego każdy z pododdziałów wojsk terytorialnych są:

- 1/ programowe najsie taktyczno-specjalne;
- 2/ dialektyczne i kompleksowe treningi terytorialnych (w stacjonarnym i polowym
systemie terytorialnym);
- 3/ ćwiczenia taktyczne (szkolenie dostawcze terytorialnych);
- 4/ ćwiczenia taktyczno-specjalne;
- 5/ udział oddziałów i pododdziałów terytorialnych w ćwiczeniach
dowódco-stabowych i ćwiczeniach taktycznych z wojskami.

Programowe najsie taktyczno-specjalne są podstawową formą
przygotowania taktyczno-specjalnego, pierwszym etapem szkolenia poligonowego
i mają na celu nauczyć stanów obronnych obrotu stacji (aparatowicz), obronę
polowych linii kablowych i myłkowej podoty polowej z obsługą
nawigacji ekranie, prowadzono nawigację oraz zwijanie stacji i aparatowicz;
nawigację i zwijanie polowej linii terytorialnej; nawigację i utrzymywanie
mierzących terytorialnej; oddawanie i przyjmowanie kawat terytorialnej - instalat-
niac je i utrzymać; organizację i realizację szkolenia i oddawanie terytorialnej;
prowadzenie i realizację szkolenia w stacjonarnym ekranie przyjmowanie
i przekazywanie najsie o stacji (aparatowicz) informację.

Podczas najsie taktyczno-specjalnych przeprowadza się ćwiczenia
(pierwsze) używania sieci (obrotu), obronę i plutonów.

Dialektyczne i kompleksowe treningi terytorialnych przeprowadzone
systematycznie (w stacjonarnym i polowym systemie terytorialnym)
stanowią podstawę utrzymania pododdziałów terytorialnych, a także

~~programowe i t.j. wyścigi taktyczne, symulacje oraz ćwiczenia taktyczne i taktyczne~~
~~specjalnych.~~
Uwaga: Ja zajmę się obecnie tylko tym wycinkiem szkolenia, który
dotyczy ~~zadaniowego i specjalnego o kontroli i ćwiczeniach taktycznych.~~

Ćwiczenia taktyczne

"Przez ćwiczenie taktyczne rozumie się formę organizacyjną praktycznego szkolenia oficerów, sztabów i wojsk w terenie lub pomieszczeniach, w którego ramach ćwiczący powinni działać zgodnie z zasadami taktycznymi zakładającymi istnienie warunków zbliżonych do warunków rzeczywistego pola walki". *Jutr. 520/76.*

1.1. Rodzaje ćwiczeń

W zależności od stopnia zbliżenia ćwiczebnych działań do rzeczywistych /prognozowanych/, w szkoleniu rozróżnia się następujące główne formy ćwiczeń:

- ćwiczenie grupowe;
- trening sztabowy;
- ćwiczenie dowódczo-sztabowe /gry wojenne, ćwiczenia szkieletowe/;
- ćwiczenie taktyczne z wojskami;
- ćwiczenie taktyczne połączone ze strzelaniem amunicją bojową.

Pełen układ rodzajów ćwiczeń taktycznych i ich podział według różnych kryteriów, przedstawia tabela 1. /wyświetlić celit/.

systemu łączności w stałej gotowości bojowej, podtrzymywania i doskonalenia stanu osobowego w praktycznych umiejętnościach myślnego nawigowania i eksploataowania systemu łączności, restaurowania uszkodzonych kanałów łączności, prowadzenia dokumentacji służbowej itp.

Ćwiczenia taktyczne

„Przez ćwiczenia taktyczne rozumie się formę organizacyjną praktycznego szkolenia oficerów, rotaków i rajtów w terenie lub podziemnych, w którego ramach ćwiczący powinni działać zgodnie z zasadami taktycznymi zakładającymi istnienie warunków zbliżonych do warunków rzeczywistego pola walki”. Instr. 520/76.

W ramach łączności ~~na~~ ćwiczenia taktyczne rozumiane są jako forma organizacyjna doskonalącego szkolenia praktycznego kadry dowódców i rotaków (murduchów, refortów ogumien) w terenie lub podziemnych, w którego ramach ćwiczący powinni działać zgodnie z zasadami użytymi w regulaminach i instrukcjach ^{armatarni} zakładającymi istnienie warunków zbliżonych do tych na rzeczywistym polu walki.

W zależności od stopnia zbliżenia ćwiczących do rzeczywistego (mierzonych) w ~~skala~~ ~~skala~~ doskonalącym szkoleniu taktycznym kształtującej wojny łączności rozumie się następujące główne formy ćwiczeń taktycznych: ćwiczenia grupowe, trening rotakowy, ~~gra~~ gra wojenna (ćwiczenia dowódczo-rotakowe).

Zgodnie z tabelą nr 1 str. 5 i kolejno str. 6, 7, 8.

Tabela 1

RODZAJE ĆWICZEŃ TAKTYCZNYCH

GŁÓWNE RODZAJE ĆWICZEŃ TAKTYCZNYCH	KRYTERIA PODZIAŁU															
	Według celów szkoleniowych				Według szerzebla dowodzenia				Według zakresu temat.		Według liczby szczebl. ćwicze.		Według liczby stron ćwicz.			
	zrywające	doskonalące	metodyczne	pokazowe	kontrolne sprawdz., inspek.	dowiadczalne	kompanijne /równorzędne/	batalionowe /równorzędne/	pułkowe /brygadowe/	dwójzyczne	epizodyczne	kompleksowe	jednoszczeblowe	dwuszczeblowe /wieloszczeblowe/	jednostronne	dwustronne
ćwiczenia/ zajęcia grupowe *	x	x	x	x	x						x	x				
treningi sztabowe *	x	x	x	x	x	x			x	x	x		x			
ćwiczenia dowódczo- sztabowe	x	x			x	x			x	x	x	x	x	x	x	x
ćwiczenia szkieletowe	x	x			x	x			x			x				
ćwiczenia taktyczne z wojskami	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ćwiczenia taktyczne połączone ze strzela- niem amunicją bojową	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

*/ stosowane w szkoleniu doskonałym każdej wojnie i wojności.

Ćwiczenie grupowe jest rodzajem ćwiczenia taktycznego stosowanym w indywidualnym szkoleniu taktycznym kadry.

Istota ćwiczenia grupowego polega na tym, że wszyscy ćwiczący rozwiązują te same zadania na tle jednolitej dla wszystkich sytuacji taktycznej, sprawując w toku zajęć identyczne funkcje. Funkcji tych ćwiczącym nie wyznacza się jednak na stałe. Można je zawsze zmienić.

Ogólnym celem ćwiczeń grupowych z kadrami wojsk łączności jest nauczenie i wdrożenie ćwiczących do praktycznego stosowania nabytych wiadomości teoretycznych, uzyskanie przez nich niezbędnego zasobu wiedzy, umiejętności i nawyków praktycznych w zakresie planowania i organizowania systemów łączności oraz kierowania nimi w toku prowadzenia działań bojowych. Ponadto ujednolicenie u ćwiczących poglądów na teorię i praktykę organizacji systemów łączności, sposobów zapewnienia ciągłości ich działania, formę i treść oraz zasady opracowywania dokumentów łączności, a także na kolejność, treść ~~drog~~ metody pracy organów łączności, dowódców i funkcyjnych łączności.

Trening sztabowy jest rodzajem epizodycznego ćwiczenia taktycznego, stosowanym w praktycznym szkoleniu kadry wojsk łączności.

Treścią treningów sztabowych jest najczęściej zbieranie i analizowanie danych niezbędnych do powzięcia decyzji ^{do} organizacji systemu łączności, przeprowadzenie kalkulacji czasowo-przestrzennych, opracowanie: dokumentów planu łączności; zarządzenia łączności; zarządzenia bojowego; rozkazu bojowego; dokumentów eksploatacyjnych; planu bojowego użycia pododdziału /oddziału/ łączności. Ponadto prowadzenie map roboczych, organizowanie i dostosowywanie funkcjonowania poszczególnych elementów systemu łączności do warunków pracy dowódców i sztabów, doskonalenia współdziałania między określonymi węzłami łączności i ich elementami składowymi w zakresie sprawnego

obiegu wiadomości w procesie dowodzenia, doskonalenie w technice ~~memoranda~~ ^{memoranda} przesuwania, rozwijania i zwijania węzłów łączności stanowisk dowodzenia.

Ze względu na zakres przerabianej problematyki, treningi sztabowe dzielą się na szczegółowe i ogólne. Obydwa typy treningu powinny się wzajemnie uzupełniać. W praktyce szkoleniowej najpierw należy organizować i przeprowadzać szczegółowe treningi w mniejszych zespołach /sztabach, itp./, a dopiero później - trening ogólny z całością sztabu, oddziału, itp.

Celem treningu sztabowego przeważnie jest: doskonalenie umiejętności indywidualnych, usprawnienie pracy zespołowej poszczególnych komórek organizacyjnych oraz zgrywanie i doskonalenie działalności całych jednostek organizacyjnych /sztabów, oddziałów, szefostw, dowództw/ poprzez wykonywanie praktycznych zadań na tle określonej sytuacji taktycznej.

Ćwiczenie dowódczo-sztabowe jest to rodzaj ćwiczenia stosowanego w szkoleniu kadry dowództw, sztabów, szefostw, wydziałów itp.

Istota tego ćwiczenia polega na tym, że ćwiczący stanowią jednolity w swej strukturze organ dowodzenia /kierowania/, który w toku ćwiczenia doskonalą swą pracę, przy czym każdy z ćwiczących pełni inną funkcję - zgodnie z zajmowanym przez niego stanowiskiem służbowym lub rolę wyznaczoną mu na okres ćwiczenia.

W tego rodzaju ćwiczeniach można doskonalić umiejętności kadry wojsk łączności w zakresie zespołowego działania w ramach wydziału łączności, szefostwa wojsk łączności, sztabu pododdziału czy oddziału łączności, funkcyjnych węzła łączności. Powzięcie decyzji ^{do} organizacji systemu łączności jej kompleksowego zabezpieczenia, wzorowego opracowania dokumentów łączności, kierowanie i organizowanie ~~memoranda~~ ^{memoranda} przesuwania,

zwijania i rozwijania węzła łączności, a także składania meldunków i sposobu stawiania zadań pododdziałom i funkcyjnym łączności.

Ćwiczenia dowódczo-sztabowe dzielą się na gry wojenne i ćwiczenia szkieletowe. *Z liczną wzięli uczestni prowadzi nie tylko gry wojenne.*

Gry wojenne odbywają się w pomieszczeniach stałych.

Istotą ich jest umowne /bez uwzględnienia ćwiczebnej sytuacji taktycznej/ rozmieszczenie ćwiczących.

Gry wojenne mogą być organizowane z zastosowaniem lub bez środków łączności. Cechuje je bardzo duża umowność i tym samym nie stwarzają one pełnej możliwości praktycznego przygotowania ćwiczących do działania. Dlatego też stanowią zazwyczaj etap ~~na~~ przygotowawczy do bardziej skomplikowanych, a tym samym i kosztowniejszych ćwiczeń.

Przeskok nr 11-10.
Ćwiczenia szkieletowe prowadzi się wyłącznie w terenie. Jako takich dla samych wojsk łączności nie prowadzi się. Natomiast w szkoleniu sztabów wojska łączności w tych ćwiczeniach stanowią element zabezpieczenia dowodzenia.

Istota ćwiczenia szkieletowego polega na tym, że ćwiczący są rozmieszczeni w terenie zgodnie z umowną sytuacją taktyczną.

Treścią ćwiczeń szkieletowych, w zależności od tematyki przerabianej przez ćwiczący sztab w pododdziałach /oddziałach/ łączności będą przede wszystkim:

- problemy doskonalenie umiejętności funkcyjnych węzłów łączności;

- doskonalenie funkcyjnych łączności w zakresie kierowania systemem łączności w zależności od powstających potrzeb dowodzenia i możliwości eksploatacyjnych środków łączności;

- doskonalenie pododdziałów w sprawnym rozwijaniu, przesuwaniu i zwijaniu węzłów i linii łączności oraz wszechstronnym zabezpieczeniu systemu łączności i **PŁSON.**

Na uwagę zasługuje tutaj fakt, że cele założone do zrealizowania w pododdziałach łączności muszą być podporządkowane celom przewidzianym do zrealizowania w szkoleniu sztabów i które są celami nadrzędnymi.

Cwiczenie taktyczne z wojskami w odniesieniu do szkolenia wojsk łączności musimy rozumieć dwojako.

Po pierwsze - w ćwiczeniach innych rodzajów wojsk, podobnie jak w ćwiczeniach szkieletowych, pododdziały /oddziały/ łączności stanowią tylko element zabezpieczenia dowodzenia, współdziałania, powiadamiania /ostrzegania i alarmowania/ i kierowania tyłami dla ćwiczących.

Po drugie - jako kompleksowe ćwiczenia taktyczne samych wojsk łączności, które są najwyższą formą praktycznego szkolenia pododdziałów i oddziałów łączności w procesie szkolenia bojowego wojsk łączności.

W odniesieniu do pierwszego ~~pojęcia~~ pojęcia ćwiczeń taktycznych z wojskami, jest to rodzaj ćwiczenia stosowanego w celu przygotowania wojsk do działania na współczesnym polu walki i utrzymania ich wysokiej gotowości bojowej.

Celem takich ćwiczeń jest doskonalenie umiejętności dowódców i sztabów w zakresie dowodzenia wojskami oraz zgrywanie pododdziałów, oddziałów różnych rodzajów sił zbrojnych, wojsk i służb w jeden sprawnie działający organizm, w warunkach jak najbardziej zbliżonych do rzeczywistych /przewidywanych/ warunków pola walki.

Istota tych ćwiczeń polega na tym, że ćwiczący szkolą się na podstawie jednolitego zamiaru taktycznego /operacyjnego/ w zakresie prowadzenia działań /ich wszechstronnego zabezpieczenia/ w skomplikowanych sytuacjach taktycznych, różnych warunkach terenowych i porach roku oraz doby.

Ćwiczenia te są dla pododdziałów łączności oraz wszystkich

funkcyjnych łączności sprawdzianem gotowości do wykonywania zadań w warunkach rzeczywistego pola walki. Są to najtrudniejsze ćwiczenia dla wojsk łączności, ponieważ obsługują bezpośrednio ćwiczących, którzy są rzeczywistymi użytkownikami rozwiniętego systemu łączności. Jest to jedna z najlepszych form doskonalenia umiejętności poszczególnych żołnierzy, załóg, zespołów i całych pododdziałów przy zachowaniu jednak zasady, że pracę systemu zabezpieczają tylko etatowe siły i środki ćwiczącego szczebla, a sytuacja łączności zmienia się adekwatnie do zmian w sytuacji taktycznej /operacyjnej/.

Cele szkoleniowe dla pododdziałów łączności w tych ćwiczeniach będą ściśle podporządkowane celom ogólnym ćwiczenia taktycznego z wojskami.

Przerabianie zagadnień szkoleniowych w takich ćwiczeniach przez pododdziały łączności nie powinno utrudniać przerabiania zagadnień z zakresu doskonalenia pracy dowódców i sztabów oraz ćwiczących wojsk.

W odniesieniu do drugiego przypadku, tj. kiedy ^{specjalnie} ćwiczenie taktyczne z wojskami ^{specjalnie} ~~pojmujemy~~ jako kompleksowe ćwiczenie taktyczne ~~samych~~

^{pododdziałów} wojsk łączności ~~przewodzi się~~ ^{przewodzi się} w celu:

- zgrywania pojedynczych węzłów łączności;
- zgrywania pododdziału /oddziału/ w rozwijaniu, eksploatacji, zwijaniu i ^{przemienianiu} ~~przesuwaniu~~ jednego lub kilku węzłów łączności danego szczebla dowodzenia;
- zgrywania i doskonalenia pododdziałów węzłowych i pododdziałów liniowych w rozwijaniu i eksploataowaniu określonego systemu łączności.

Ćwiczenia te są trudne i kosztowne, jednak w praktyce szkoleniowe wojsk łączności, przynoszą najwięcej korzyści szkoleniowych. Stan taki osiąga się poprzez: przeprowadzenie ćwiczenia na tle taktycznym /operacyjnym/; rozwijaniu, eksploataowaniu i przesuwaniu węzłów, stacji i linii łączności zgodnie z potrzebami dowodzenia, wynikającymi z rozwoju sytuacji taktycznej /operacyjnej/, a proporcjonalnie do

Ważnym zadaniem jest fakt, że cele zadania do realizacji
wzrost w podobnościach i jakości musi być podporządkowane celom
przewidywanym do zrealizowania w określonych warunkach i które są celami
nadzwanymi.

Wzrost i realizacja w wojaku

Wojak jakości musi rozumieć dowódca.
to pierwsze - w określonych warunkach i w określonych warunkach
określonych warunkach, podobnie jak w wojaku, podobnie jak w
tych elementach i podobnie jak w wojaku, podobnie jak w wojaku
Wzrost i realizacja w wojaku i kierowania tymi dla wojaków.
Po drugie - jako kompleksowe ćwiczenia taktyczne armii wojak

Ćwiczenia taktyczne - specjalne, jako jedyną formę praktycznego
doskonalenia w wojaku, jest to rodzaj ćwiczenia stosowanego w celu przygotowania

Wzrost i realizacja w wojaku i kierowania tymi dla wojaków.
Wzrost i realizacja w wojaku i kierowania tymi dla wojaków.
Wzrost i realizacja w wojaku i kierowania tymi dla wojaków.
Wzrost i realizacja w wojaku i kierowania tymi dla wojaków.

Celem takich ćwiczeń jest doskonalenie umiejętności dowódców
i asystentów w zakresie dowodzenia wojakami oraz przygotowanie
dowódców i asystentów do dowodzenia wojakami i asystentami w terenie
zgodnie z aktualnymi warunkami, w warunkach jak najbardziej zbliżonych
do rzeczywistych /przewidywanych/ warunków pola walki.

Ważnym zadaniem jest fakt, że cele zadania do realizacji
wzrost w podobnościach i jakości musi być podporządkowane celom
przewidywanym do zrealizowania w określonych warunkach i które są celami
nadzwanymi.

Wzrost i realizacja w wojaku i kierowania tymi dla wojaków.
Wzrost i realizacja w wojaku i kierowania tymi dla wojaków.
Wzrost i realizacja w wojaku i kierowania tymi dla wojaków.
Wzrost i realizacja w wojaku i kierowania tymi dla wojaków.

Uczyć pododdziałów łączności w ćwiczeniach dowódczo-rotowych
i ćwiczeniach taktycznych z wojskami jest dla nich oraz wystkiele
funkcyjnych łączności sprawolaniem gotowości do wykonywania
zadań w warunkach rzeczywistego pola walki. Są to jedne z naj trudniejszych
rodzajów ćwiczeń dla wojsk łączności, ponieważ obsługują bezpośrednio
ćwiczących, którzy są faktycznymi użytkownikami rozwiniętego systemu
łączności.

Cele szkoleniowe dla pododdziałów łączności w tych ćwiczeniach
są ściśle podporządkowane celom ćwiczenia dowódczo-rotowego
czy ćwiczenia taktycznego z wojskami chociaż treściowo będą zbliżone
do celów szkoleniowych ćwiczeń taktyczno-egzercyjnych prowadzących
na podobnym tle (sytuacji) taktycznym.

Planowanie zadań szkoleniowych w pododdziałach łączności
nie może utrudniać przeprowadzenia ćwiczenia zgodnie z potrzebami
doskonalenia dowódców, rotów czy ćwiczących wojsk.

Zgodnie z tematem, dając najmniej niż niepotrzebnie tylko
ćwiczeniami taktyczno-egzercyjnymi pododdziałów wojsk łączności,
które prowadzi się w celu doprowadzenia do perfekcji praktycznych
umiejętności stać się orłami pododdziałów (elementów systemu)
łączności w nowych sytuacjach w warunkach poligonowych oraz
w celu ich przygotowania do prawidłowego i terminowego wykony-
wania zadań na miejscu zadani w czasie ćwiczeń dowódczo-rotow-
nych i ćwiczeń taktycznych z wojskami.

dalej pkt 2. Struktura ćwiczeń str. 12.

możliwości pododdziałów łączności; pozorowanie ogniowego i radioelektronicznego oddziaływania nieprzyjaciela na system łączności oraz pracę załóg i pododdziałów łączności; stworzenie odpowiednich sytuacji bojowych i łączności; stosowanie długotrwałej eksploatacji urządzeń i środków łączności w warunkach polowych oraz w różnych porach roku i doby; wykonywanie wszystkich czynności przez załogi, pododdziały, wydziały, szefostwa itp. w ramach ustalonych norm czasowych oraz w warunkach dużego wysiłku fizycznego; obciążanie czynnego systemu łączności przepływem wiadomości adekwatnie do potrzeb dowodzenia w określonym etapie sytuacji taktycznej; bytowanie żołnierzy w warunkach polowych.

Istota ćwiczeń taktycznych ^{operacyjnych} z pododdziałami wojsk łączności polega na tym, że są one szkolone równocześnie według wspólnego tematu i jednolitej koncepcji taktyczno-metodycznej i organizacyjnej. Praca pododdziałów łączności jest ciągła i przebiega w myśl założonych kolejnych sytuacji taktycznych.

Ćwiczenia taktyczne ^{operacyjne} z pododdziałami wojsk łączności obejmują szeroki wachlarz zagadnień szkoleniowych z przedmiotów ^{specjalistycznych} technicznych, taktyczno-operacyjnych i ogólnowojskowych, składających się na całość gotowości bojowej wojsk łączności. Dlatego też powinno się je prowadzić z całymi stanami osobowymi pododdziałów /oddziałów/, czy węzłów łączności przy pełnym zaangażowaniu różnego sprzętu łączności oraz udziałem elementów zabezpieczenia tyłowego ^{i technicznego}.

Zorganizowany podczas ćwiczeń taktycznych ^{operacyjnych} system łączności powinien być obciążony obiegiem wiadomości zgodnie z rozwojem sytuacji taktycznej, dlatego pracę niećwiczących dowódców i sztabów imituje się poprzez nadawanie i odbieranie ćwiczebnych telegramów i sygnałów oraz prowadzenie rozmów służbowych.

Ćwiczenie taktyczno-operacyjne ma na celu sprawdzenie systemu łączności danego nzebła dowodzenia organizując je w całości i przeprowadzając na kampanie ćwiczenie ogólnowojskowe (z udziałem dowódców-robotników, ćwiczenie taktycznego z wojskami) lub szkolenie taktyczno-specjalnego.

2.2. Struktura ^{specjalnych} ćwiczeń

Struktura ćwiczeń taktycznych ^{specjalnych} z pododdziałami /oddziałami/ wojsk łączności jest najczęściej wieloszczeblowa. Wyjątek może stanowić ćwiczenie mające na celu zgranie jednego zespołu węzła łączności określonego stanowiska dowodzenia ^{lub kilku wck 3D} na danym szczeblu dowodzenia.

W większości ćwiczeń przyjmuje się także rozwiązanie, że jeden szczebel dowodzenia posiada ~~najczęściej~~ rozwinięte wszystkie środki, urządzenia i linie łączności, natomiast pozostałe szczeble dowodzenia zazwyczaj są podgrywane w zakresie zapewniającym pracę określonego systemu łączności. Takie ćwiczenia można uważać jako jednoszczeblowe z elementami podgrywki.

Elementy "pogrywające" są to pojedyncze stacje /radiostacje, radiolinie, łącznice/, aparaty telefoniczne i telegraficzne /dalekopisy/ itp. rozmieszczone zazwyczaj na zmniejszonych odległościach i zastępujące pracę innych węzłów łączności jednego lub kilku szczebli dowodzenia.

2.3. Tematyka ćwiczeń taktycznych ^{specjalnych} z pododdziałami /oddziałami/ łączności

Tematyka ćwiczeń taktycznych ^{taktyczno-specjalnych} z zasady podana jest w obowiązujących programach i rozkazach do szkolenia wojsk. Poszczególne tematy dostosowuje się do konkretnych warunków i potrzeb pododdziałów łączności zgodnie z występującymi w nich specjalnościami. Niezależnie od powyższego, właściwi kompetencyjnie przełożeni mogą ustalić dodatkowe tematy ćwiczeń, wynikające z aktualnych potrzeb szkoleniowych jednostki wojskowej.

Tematy ćwiczeń należy określać kompleksowo, zakładając pracę pododdziałów łączności w określonych rodzajach działań bojowych. W treści tematów można określać także warunki w jakich powinny być

wykonywane określone zadania przez ćwiczących, a mianowicie: charakter i rozmach działań, stopień zagrożenia BMR, warunki terenowe, porę roku i doby.

W miarę możliwości i potrzeb, tematy ćwiczeń taktycznych ^{specjalnych} z pododdziałem wojsk łączności powinny być zkorelowane z tematyką przyszłych ćwiczeń innych rodzajów wojsk czy sztabów, a które to ćwiczenia dany pododdział czy też oddział wojsk łączności będzie zabezpieczał pod względem łączności.

Każdy temat ćwiczenia taktycznego ^{specjalnego} z pododdziałami wojsk łączności zawiera szereg szczegółowych zagadnień i celów szkoleniowych. Przy ich ustalaniu należy brać za punkt wyjścia poziom stanu wyszkolenia pododdziału oraz ogólne cele szkoleniowe ćwiczenia, uwzględniając każdorazowo specyfikę specjalności danego pododdziału /liniowy, węzłowy czy węzłowo-liniowy/. - *można podzielić na typy takich pododdziałów.*

4. Opracowanie ćwiczeń taktycznych ^{specjalnych} w pododdziałach wojsk łączności

Planowanie szkolenia na wszystkich szczeblach dowodzenia ma na celu zorganizowanie całokształtu procesu szkolenia wojsk. Jest jedną z zasadniczych, podstawowych form działalności dowódców i sztabów. Planowanie jest integralną i ciągłą funkcją procesów dowodzenia i zarządzania. Pełnią ją dowództwa wszystkich szczebli, odpowiednio do zadań, obowiązków i uprawnień.

Od szczebla centralnego do szczebla pododdziału włącznie obowiązują jednolite formy podstawowych dokumentów planistycznych, które są rozwinięciem wytycznych oraz programów szkolenia. Umożliwiają to sprawdzenie, czy postawione zadania są w odpowiedni sposób interpretowane na poszczególnych szczeblach dowodzenia i we właściwej formie przekazywane wykonawcom.

Podobnie rzecz się ma i podczas opracowywania i przeprowadzania

wykonywane określone zadania przez dowódcę, a mianowicie:

charakter i zakres działań, stopień zagrożenia, warunki terenowe, pora roku i doby.

W miarę możliwości i potrzeb, tematy ćwiczeń taktycznych i podobnie

tematów i sposobów powiny być określone z tematyką praktyczną

ćwiczeń innych rodzajów wojsk czy służb, a które to ćwiczenia

dany pododdział czy też oddział wojsk i sposobów i metody

pod względem form.

Ważny temat ćwiczenia taktycznego - pododdziałami wojsk

formacji i sposobów, a także szczegółowych warunków i celów szkoleniowych

przy ich realizacji należy brać pod uwagę sytuację i stan wyszkolenia

nie pododdziału oraz ogólnie cele szkoleniowe ćwiczenia, uwzględniając

konkretne aspekty specjalności danego pododdziału i linii

wzajemny czy wzajemnie - liniowy. - mianowicie pododdziałami

4. Pracownicy służby taktycznej w pododdziałach wojsk i sposobów

Planowanie szkolenia na wyuczonych sposobach dowodzenia na ma

celu zorganizowanie ćwiczeń i celów szkolenia wojsk.

Ważne jest i zasadnicze, postawowych form i sposobów dowodzenia

Planowanie jest istotną funkcją procesów dowodzenia

*Małomocność w ćwiczeniach taktycznych - w szczególności w systemie formacji
pułki w składzie i innych, w tym i imadli kompanii batalionów (dywizjonów)
niepowinno być efektem pułki.*

które są rozwinięciem wyuczonych oraz programów szkolenia. Umocnienie

to sprawdzanie, czy postawione zadania są w odpowiednim stopniu

interpretowane na poszczególnych szczeblach dowodzenia i we właści-

wej formie przekazywane wykonawcom.

Podobnie rzecz się ma i podczas opracowywania i przeprowadzania

ćwiczeń taktycznych, ^{taktyczno-specyficznego} gdzie przestrzeganie określonej kolejności, formy oraz treści w opracowywaniu poszczególnych dokumentów zapewnia zrealizowanie celów szkoleniowych.

4.1. Obowiązki przełożonego w zakresie przygotowania i przeprowadzenia ćwiczenia

Zgodnie z ustaleniami "Kompetencyjnego Zakresu Odpowiedzialności Organizacyjno-Szkoleniowej" za przygotowanie i zgranie pododdziałów do realizacji zadań, odpowiadają dowódcy o jeden szczebel dowodzenia wyżej. Postanowienie to jednoznacznie określa, że za całokształt działalności szkoleniowej na szczeblu pododdziału odpowiada dowódca oddziału.

Praktyka szkoleniowa dowodzi, że problematyką szkolenia pododdziałów wojsk łączności w oddziałach i związkach taktycznych wojsk zmechanizowanych i pancernych, zajmuje się szef sztabu tego oddziału lub ⁻¹¹⁻ związku taktycznego poprzez szefa łączności, który jest oficerem tego sztabu. Dlatego też, zgodnie z Instrukcją o organizowaniu i prowadzeniu ćwiczeń taktycznych, Szkol.520/76, w której czytamy "ćwiczenie taktyczne prowadzi osobiście dowódca /szef/ o jeden szczebel wyżej od dowódcy szczebla ćwiczącego, występując jako kierownik ćwiczenia", ^{szef} staje się kierownikiem ćwiczenia taktycznego ^{specyficznego} z kompanią łączności pułku /pz,pcz/, gdy takowe jest planowane i organizowane. Zostając kierownikiem ćwiczenia przyjmuje na siebie szereg obowiązków z tym związanych. Do zasadniczych należy zaliczyć: przeanalizowanie treści tematu, zrozumienie rodzaju i celu ćwiczenia, określenie potrzeb oddziału oraz zastanowić się nad treścią organizacyjną ćwiczenia; ustalenie koncepcji taktyczno-metodycznej ćwiczenia; wyznaczenie zespołu autorskiego /autora/ ćwiczenia; wydanie wytycznych do opracowania ćwiczenia głównemu autorowi ćwiczenia; wydanie zarządzenia

/rozkazu/ o przygotowaniu i przeprowadzeniu ćwiczenia; zatwierdzenie u przełożonego. "Planu przeprowadzenia ćwiczenia"; kierowanie przygotowaniem, a następnie sprawnym przeprowadzeniem ćwiczenia.

2.2. Obowiązki autora ćwiczenia

Na szczeblu oddziału ogólnowojskowego autorem ćwiczenia jest zazwyczaj szef łączności, który następnie pełni funkcję zastępcy kierownika ćwiczenia ds. łączności.

Podstawę pracy autora stanowią:

- regulamin walki, rozkaz do szkolenia na dany rok, ustalenia dyrektywne oraz program i plan szkolenia;
- wytyczne kierownika ćwiczenia;
- możliwości w zakresie organizacji ćwiczenia.

W jego pracy można wydzielić dwa etapy. Pierwszy etap to przygotowanie ćwiczenia, a drugi to przeprowadzenie ćwiczenia.

W pierwszym etapie zobowiązany on jest:

1. Dokonać analizy tematu i wytycznych kierownika ćwiczenia.
2. Dobrać i przystudiować obowiązującą w tym temacie literaturę.
3. Ustalić i sformułować cele i zagadnienia szkoleniowe.
4. Sporządzić plan pracy autora.
5. Wybrać lub uściślić rejon ćwiczenia.
6. Określić lub uściślić koncepcję taktyczno-metodyczną ćwiczenia i przedstawić ją do akceptacji.

W drugim etapie powinien wykonać:

1. Plan przeprowadzenia ćwiczenia /dla ćwiczenia z kompanią łączności opracowuje się plan-konspekt na mapie/.
2. Założenia taktyczne.
3. Zarządzenie łączności sztabu dywizji lub zarządzenie bojowe łączności, w zależności od celów i struktury ćwiczenia

/Komentarz - jeżeli ćwiczy tylko kompania łączności to wystarczy

zarządzenie bojowe łączności wraz z niezbędnymi dokumentami eksploatacyjnymi, które są załącznikami do zarządzenia ^{bojowego} łączności.

~~.....~~. Gdyby np. ćwiczył i szef łączności pułku, to niezbędne byłoby opracowanie i zarządzenia łączności sztabu dywizji. W ćwiczeniach z udziałem szefów łączności batalionów opracowuje się wówczas zarządzenie łączności sztabu pułku ~~w postaci wytycznych/~~.

4. Plan łączności i dokumenty eksploatacyjne dla zabezpieczenia łączności kierownictwa ćwiczenia /plan łączności może być wykonany na planie-konspekcie/.
5. Zarządzenie szefa sztabu /rozkaz dowódcy/ pułku w sprawie zorganizowania i przeprowadzenia ćwiczenia.
6. Plan pozorowania ogniowego oddziaływania nieprzyjaciela /na planie-konspekcie/.
7. Plan regulacji ruchu dla zabezpieczenia kierownictwa.
8. Plan omówienia ćwiczenia.
9. Inne dokumenty niezbędne do sprawnego przeprowadzenia ćwiczenia i realizowania założonych celów szkoleniowych np.: schematy wykorzystania kanałów radioliniowych i przewodowych z wykazem końcowych urządzeń łączności i kolejnością ich rozwijania, zróżnicowane w każdym położeniu określonego WŁ w zależności od założonej sytuacji taktycznej, itp. dokumenty.

aluzja [Większość tych dokumentów na szczeblu oddziału ogólnowojskowego tj. do ćwiczenia z kompanią łączności scala się w jeden dokument na mapie w postaci PLANU-KONSPEKTU na mapie.

Dokument ten wyraża koncepcję taktyczno-metodyczną ćwiczenia, stanowi ideę treści planowanego ćwiczenia, służy za podstawę do stwarzania skomplikowanych i pouczających sytuacji taktycznych, a na ich tle i sytuacji łączności umożliwiającymi właściwe przerobienie w czasie ćwiczenia wszystkich ustalonych przedtem zagadnień szkoleniowych. Określa on też stronę metodyczną i organizacyjną ćwiczenia.

Opracowanie tego dokumentu jest najważniejszą i zasadniczą czynnością autora ćwiczenia.

3. Zasadnicze dokumenty opracowywane do ćwiczeń taktycznych z pododdziałami wojsk łączności *specjalnych*

W ćwiczeniach z pododdziałami wojsk łączności opracowuje się następujące zasadnicze dokumenty:

- 1/ Plan przeprowadzenia ćwiczenia.
- 2/ Założenia taktyczne.
- 3/ Dokumenty dotyczące organizacji łączności /zarządzenia łączności, zarządzenia bojowe łączności, rozkazy-schematy/.
- 4/ Plan łączności kierownictwa ćwiczenia wraz z niezbędnymi dokumentami eksploatacyjnymi.
- 5/ Rozkaz dowódcy /zarządzenie szefa sztabu/ w sprawie zorganizowania i przeprowadzenia ćwiczenia. /~~przy ćwiczeniach pułkowych i dywizyjnych~~ /.
- 6/ Plan regulacji ruchu opracowywany ^oprzez kierownictwo ćwiczenia.
- 7/ Dokumenty wynikające z założonych do osiągnięcia celów ćwiczenia, np. Plan pozorowania ogniowego oddziaływanie nieprzyjaciela, układy pracy kanałów, rodzaje pracy stacji itp. wg potrzeb;
- 8/ *Plan porozumienia przeciwników*
- 9/ Plan omówienia ćwiczenia.

Dla przeprowadzenia ćwiczeń z plutonami łączności batalionów /bp, bcz/, kompanii łączności pułków /pz, pcz/ jako zasadniczy dokument opracowuje się tylko plan przeprowadzenia ćwiczenia w formie planu-konspektu na mapie.

Dokument ten powinien obejmować:

- 1/ temat, cele i główne zagadnienia szkoleniowe;
- 2/ rodzaj ćwiczenia;
- 3/ czas przeprowadzenia ćwiczenia;
- 4/ skład wojsk biorących udział w ćwiczeniu; *strukturę organizacyjną ćwiczenia;*

5/ rozmach ćwiczenia: rejon ćwiczenia, szerokość ugrupowania, głębokość zadań, parametry przestrzenne, system łączności oraz inne potrzebne w tym zakresie dane;

6/ organizację pozorowania /podgrywki/;

7/ organizację łączności i dowodzenia /zabezpieczenie procesu OWSGB/;

8/ limity;

9/ zamiar taktyczny stron;

10/ położenie wyjściowe stron;

11/ zadanie bojowe szczebla ćwiczącego *przez sqmiodów*;

12/ zadania ćwiczących stron do czasu rozpoczęcia ćwiczenia;

13/ elementy decyzji dowódcy ogólnowjskowego szczebla ćwiczącego niezbędne do prawidłowego planowania i organizowania systemu łączności /szczegółowość elementów taktycznych - jak na mapie roboczej szefa łączności danego szczebla dowodzenia, tj.:

→ 1/ linie rozgraniczenia;

2/ rubież styczności z nieprzyjacielem.

3/ planowane rubieże wprowadzenia do walki drugiego rzutu.

4/ odcinki /rejon/ skażeń i zakażeń rzutujące na zorganizowany /organizowany/ system łączności.

5/ Drogi marszu wykorzystywane przez pododdziały łączności.

6/ Wykryte środki walki radioelektronicznej oraz głębokość *istotności* /ich oddziaływanie.

7/ Stanowiska dowodzenia przełożonego, własne i podwładnych.

8/ Ewentualnie inne niezbędne dane rzutujące na organizację i eksploatację systemu łączności.

Uwaga: niektóre elementy występują już we wcześniej wymienionych zagadnieniach np. w zamiarze stron.

14/ zarys dynamiki walki i zarys dynamiki działania ćwiczących z po-

działem na etapy i czasami ich trwania oraz przewidywanymi do przerobienia zagadnieniami szkoleniowymi;

15/ organizację łączności kierownictwa ćwiczenia;

16/ skrót treści zadań stawianych przy każdym etapie ćwiczenia dowódcom podległych pododdziałów lub szefom WE i *funkcyjnym* łączności.

Uwaga: Przykład "Planu-konspektu" obrazuje dokument /pokazać wiszącą mapę - omówić kolejno treść przy mapie/.

pf 7767

W treści konspektu omówiono tylko niektóre elementy, pozostałe należy skomentować bardzo krótko.

Organizacja pozorowania /podgrywki/ to plan imitowania nie ćwiczących elementów systemu łączności oraz rażącego oddziaływania nieprzyjaciela. Składa się on z dwóch części.

Pierwsza określa skład i zadania pododdziału pozoracji nie ćwiczących elementów systemu łączności wraz z określeniem rejonu i czasu ich działania. Wykazuje się *je* na mapie w postaci tabel..

Druga przedstawia skład i zadanie grupy pozorującej rażące oddziaływanie nieprzyjaciela i określa:

1/ podział sił i środków pozorowania;

2/ kolejność i przybliżony czas pozorowania;

3/ rejonny stwarzania określonych sytuacji bojowych /SB/;

4/ strefy i zasady bezpieczeństwa podczas *pokonywania* przez

ćwiczących, rejonów i odcinków imitacji;

5/ organizację łączności;

6/ sygnały.

Organizacja łączności i dowodzenia w zakresie zapewnienia OWSGB jednostki, powinna zapewnić przyjęcie określonego sygnału od oficera dyżurnego jednostki oraz wykonanie czynności wynikających z tego sygnału. Element ten przedstawiony jest na mapie pokazując relacje łączności z oficerem dyżurnym jednostki wraz z ustalonymi sygnałami

szkoleniowych przewidywanych do przerobienia w toku rozgrywania tych sytuacji.

Organizację łączności kierownictwa ćwiczenia z poszczególnymi dowódcami grup wynikającymi z przyjętej struktury organizacyjnej ćwiczenia wrysowujemy na mapie w układzie funkcjonalnym~~ym~~ podając także kryptonimy węzłów łączności, radiostacji oraz sygnały rozpoznawcze osób funkcyjnych.

Zadania dla ćwiczących przekazuje się w czasie określonym przy każdym etapie ćwiczenia w formie rozkazu lub zarządzenia bojowego. Treść zadań musi być ściśle powiązana z problematyką szkoleniową poszczególnych etapów ćwiczenia. Skrót tych zadań opracowujemy przy każdym etapie ćwiczenia bezpośrednio na mapie pod tabelą z czasem trwania etapu i treścią zagadnień szkoleniowych.

Plan przeprowadzenia ćwiczenia w formie planu-konspektu na mapie podpisuje kierownik ćwiczenia, a zatwierdza jego bezpośredni przełożony, nie później niż na dwa tygodnie przed terminem rozpoczęcia ćwiczenia /kompanijnego lub batalionowego/.

W sprawie przeprowadzenia ćwiczenia taktycznego z plutonem łączności batalionu /bp, bcz/ i kompanią łączności pułku /pz,pcz/ lub równorzędnym pododdziałem wydaje się zarządzenie w sprawie zorganizowania i przeprowadzenia ćwiczenia. Dla ćwiczeń obejmujących cały system łączności pułku czy dywizji oraz ćwiczeń z batalionem łączności ZT, pł i prlk wydaje się rozkaz.

Zarówno w zarządzeniu jak i w rozkazie w sprawie zorganizowania i ~~x~~ przeprowadzenia ćwiczenia powinno się określić:

- skład kierownictwa ćwiczenia i osób funkcyjnych;
- rejon ćwiczenia;
- skład ćwiczących;
- przedsięwzięcia mające na celu utrzymanie gotowości bojowej;

- kolejność i zakres przygotowania dowódców, sztabów i pododdziałów oraz termin i zakres sprawdzianu dopuszczenia do ćwiczenia;

- limity zużycia kilometrów, motogodzin, środków łączności, środków pozoracji pola walki, itp.;

- przedsięwzięcia zabezpieczenia tyłowego; *technicznego;*

- przedsięwzięcia dotyczące tajnego dowodzenia i bezpieczeństwa łączności;

- ~~sygnaly~~ zapobiegania stratom i szkodom oraz przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas ćwiczenia;

- przedsięwzięcia mające na celu zapewnienie przygotowania do ćwiczenia aparatu kierowniczego;

- skład, miejsce i czas przybycia środków łączności uzupełniających system łączności w ćwiczeniu;

- termin osiągnięcia gotowości do ćwiczenia.

Inne niezbędne dane stosownie do wymagań wynikających z celu ćwiczenia opracowuje się w oddzielnych dokumentach *np.: zadania i harmonogramy* lub wzbogaca się o nie plan przeprowadzenia ćwiczenia w formie planu-konspektu na mapie.

Zakończenie.

Podczas wykładu ~~starano~~ *trzeba* się przedstawić kolejność i treść pracy kierownika ćwiczenia oraz autora ćwiczenia podczas przygotowania ćwiczenia ~~taaktycznego~~ *pozycyjnego* na szczeblu pododdziału łączności batalionu i pułku. Zakres czynności oraz treść dokumentacji w zależności od specyfiki ćwiczenia może być różna, i przedstawione podczas wykładu zasady i treść należy w praktyce szkoleniowej umiejętnie przystosowywać do potrzeb szkoleniowych, pamiętając jednak o ogólnych zasadach i wymaganiach instrukcji i regulaminów.

OPRACOWAŁ

ppłk dypl.inż. Józef MICHNIAK

